

זה הדדדד

מרטל ח'ליפה - 50
שנות יצירה
עמ' 9

ZO HADEREKH

زوهديرخ

גיליון 39 / 14 באוקטובר 2026

צילום: אנושם שטני / פלאש 90

גדי - בלי ערבים אין מחשלה

שורד טבח החמאס מניד יצחק
יותר שמאלי מאי פעם

צילום: אנושם שטני / פלאש 90

חסיק תחת טרור

התקיפה נגד איראן בפברואר האחרון. הסיוע הצבאי הכולל של ארה"ב למצרים עומד על כ-1.3 מיליארד דולר בשנה.

"רויטרס", 2.10

מהנעשה בישראל: דברים שרואים משם

"הערכת מודיעין מסווגת של ה-CIA מאוגוסט מזהירה כי השסעים הפוליטיים, הכלכליים והחברתיים בישראל עלולים להחריף עד כדי 'סכסוך אזרחי' ואף תרחיש של התפרקות מדינתית - כך דווח האתר 'דרופ סייט ניוז', מפי שני מקורות אמריקאיים שתיארו את תוכן המסמך. ההערכה מצביעה על צירוף של כמה גורמי סיכון לקראת הבחירות בישראל ב-27 באוקטובר: משבר כלכלי ועלייה בהוצאות הביטחון, חיילי מילואים חמושים החוזרים מתקופות לחימה ממושכות, זעם ציבורי סביב סוגיית גיוס החרדים, אלימות מתנחלים בגדה המערבית והחרפת המשבר הפוליטי והחוקתי סביב נתניהו".

עידן קוולר, "וואלה", 6.10

דברים בשם אומרם

מלחמה וכיבוש; החטא ועונשו

"ארה"ב סגרה בשבוע שעבר את הבסיס האחרון שלה בעיראק, מקום שבו ניהלה במשך 23 שנים מלחמה עקובה מדם שבה נהרגו יותר מ-300 אלף בני אדם, ובהם 4,500 חיילים אמריקאים ומאות חיילים של בעלות הברית של ארה"ב. המלחמה הממושכת, שהחלה ב-2003 עם הפלישה שהפילה את משטרו של סדאם חוסיין, מסתיימת כשאיביה של ארה"ב מכריזים ניצחון. בדומה לאפגניסטאן, האמריקאים מותירים ואקום לארגונים רצחניים, ויתר על כן, להשפעתה הגוברת של איראן בעיראק. בנוסף לכל הנזק הזה, ארה"ב קברה בעיראק סכום שמוערך ביותר מ-2 טריליון דולר בעלויות ישירות. לפי הערכות נוספות העלות הייתה אף גבוהה מזה".

דפנה מאור, "דה מרקר", 5.10

לא שמנים ולא מזוקנים, אבל כן עשירים

"לא שמנים, לא טרנסקסואלים, לא מזוקנים, לא מוזרים, לא פחדנים ולא קיצונים" אמר מזכיר ההגנה (או המלחמה, כפי שהוא מעדיף שיקראו לו) של ארצות הברית, פיט הג'סט' כדי לתאר את מי שאין להם מקום בכוחות המזוינים של ארצו. בנאום שהוא מתאר כ'מצב הכוחות המזוינים', הדומה לנאום שכבר נשא לפני שנה ובו תקף חיילים בעלי שיער ארוך או זקן, בעלי משקל עודף או דעות פרוגרסיביות — מזכיר ההגנה הודיע גם על הקמת פרויקט ללימוד אופי מלחמות העתיד. הוא חשף כי יפקיד את המשימה בידיהם של 'שלושה פטריוטים אמריקאים גדולים: אילון מאסק, האיש העשיר בעולם; פאלמר לאקי, מייסד-שותף של 'אנדוריל', המתמחה ביישומי בינה מלאכותית להגנה; ויושב ראש בית הנבחרים הרפובליקני לשעבר ניוט גינגריץ'".

מקנה וידאל, "אל פאיס", 1.10

הפכנו נושאת מטוסים של ארה"ב

"נכון לימים אלו לצבא ארה"ב יש כ-3,000 חיילים ברחבי ישראל במשימות מגוונות: מערכות הגנה אוויריות, טייסים וצוותים תומכים, לוגיסטיקה, מטה ועוד. לפי המקורות בשבועות האחרונים הצבא האמריקאי מחליף כוחות (מדובר ברוטציית כוחות שגרתית שלו, המתבצעת בהתאם לסיום ה'דיוטי' - סבב ההצבה המתוכנן של היחידות בגזרה). אך בשבועות הקרובים יתווספו כוחות צבא וכלי טיס במסגרת ההיערכות להסלמה במזרח התיכון".

אמיר בוחבוט, "וואלה", 4.10

לא דמוקרטיה ולא זכויות אדם

"ממשל טראמפ החליט להעביר למצרים סיוע צבאי בסך 320 מיליון דולר מבלי להתנותו בשיפור מצב זכויות האדם והדמוקרטיה במדינה. במזכר שהועבר לקונגרס נימקה וושינגטון את המהלך ב'תפקיד המסייע' שמילאה קהיר מאז

מכתבים למערכת

מתנדבים למסיק בגדה

עונת המסיק בגדה המערבית תיפתח ביום שישי הקרוב, 16.10. בשנים האחרונות הפך המסיק זירת עימות בין מתנחלים ופלסטינים הכוללת שריפת יבולים, עקירת עצים ותקיפות חקלאים. למעלה מ-20 שנה אנחנו בקול רבני לזכויות אדם יוצאים למסיק בצד חקלאים פלסטינים. אנחנו מגיעים מתוך אמונה פשוטה: כל אדם נברא בצלם, ולכל משפחה מגיע לחיות בביטחון, לעבד את אדמתה ולהתפרנס בכבוד. המסיק, שהיה זמן של מפגש משפחתי ועבודה משותפת, הפך עבור משפחות רבות עונה של פחד ושל סכנה. השנה העצים עמוסים פרי, אבל גם ההתנגדות של המתנחלים בשיאה. המסורת היהודית מלמדת אותנו לבקש צדק, לכן עמידה לצד הפלסטינים היא חובתנו המוסרית.

בתוך הכאב והכעס, המפגש הזה נותן גם כוח ותקווה. אנחנו מזמינים אתכם ואנחנו להצטרף אלינו — להושיט יד, למסוק יחד ולהיות חלק מקהילה שבוחרת באחריות ובסולידריות. נצא לשטח חמישה ימים בשבוע. גם יום אחד שלכם איתנו הוא מעשה של שותפות. מה נעשה: ימי העבודה יתחילו בשעות הבוקר המוקדמות ויסתיימו לקראת הצהריים. ההגעה תהיה בהסעות מתל אביב ומירושלים. מה להביא: 2 ליטרים מים, כובע, נעליים סגורות, ותעודת זהו. מומלץ להביא אוכל לאחרי המסיק. לבוש: באים לשטח עם בגדים ארוכים: מכנסיים ושרוולים ארוכים. נא לא ללבוש בגדים עם סמלים או סיסמאות פוליטיות מכל סוג שהם.

בטיחות וביטחון: הפעילות מתוכננת ומתואמת מראש על מנת להבטיח את ביטחונם של כל המשתתפים ושל הקהילות עצמן. הצוות מוכשר ומיומן, אך אנו נערכים לבלתי צפוי. קיים סיכון לאלימות מצד מתנחלים או הצבא, והצבא עלול לנסות להרחיק פעילים ופלסטינים מהשטח. לכן, חשוב מאוד להקשיב להנחיות של הרכז בשטח כדי לשמור על הביטחון של כולנו. חשוב: הפעילות היא בלתי-אלימה.

ענבל לנדסמן, קול רבני לזכויות אדם

להרשמה: ynbal.l@rhr.org.il

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל
zohaderekh@gmail.com

או לחיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

"הפעם, איזנקוט", שלט חוצות בדרום תחל-אביב (צילום: מרים אלסטר/פלאש90)

ביבי קובע את סדר היום והאופוזיציה הציונית נגרת למה הפעם איזנקוט? ממש לא ברור

היסוד הביטחוני והלאומיים" שהוא מציב. על פי סקר בערוץ 12 ביום שני, הסקר האחרון שפורסם לפני הופעת גיליון זה, אילו הבחירות היו נערכות כעת, גוש איזנקוט זוכה ב-54 מנדטים, כמו בסקרים הקודמים. גם כמו בסקר הקודם – גוש נתניהו משיג 49 מנדטים. לרשימה המשותפת שמונה ולרע"מ חמישה, יחד 13 מנדטים.

בדיוק כמו בשורה ארוכה של סקרים בשבועות האחרונים, גם מסקר זה עולה רוב ניכר של 67 מנדטים למתנגדי נתניהו. אולם החרם הגזעני של איזנקוט על המשותפת ורע"מ משאיר את הגוש בהנהגתו רחוק מ-61 מנדטים.

נותנים לך יד, קח!

איזנקוט אף לא טרח להשיב או לכל הפחות להתייחס להצעתו של יו"ר הרשימה המשותפת, פרופ' יוסף ג'בארין, מהשבוע. ג'בארין הציע לאיזנקוט ולשאר ראשי "גוש השניוני" רשת ביטחון פרלמנטרית שתאפשר להם להקים ממשלת מיעוט ולהפיל את שלטון הימין הקיצוני של נתניהו. ג'בארין אף הבהיר כי הרשימה המשותפת מוכנה להעניק רשת ביטחון למשל באמצעות הימנעות בהצבעת אמון, כדי לאפשר לממשלה חלופית בראשות איזנקוט לקום, גם מבלי שחד"ש, תע"ל ובל"ד יהיו חלק מהקואליציה.

יחד עם זאת, ג'בארין הדגיש כי לא מדובר בתמיכה אוטומטית. הוא הצהיר כי לא ניתן יהיה להקים ממשלה חלופית ללא משא ומתן רשמי עם הרשימה המשותפת, שבו היא תציב את תנאיה ובהם טיפול לעומק באלימות ובפשעיה בחברה הערבית, תקציבי פיתוח, קידום אופק מדיני להקמת מדינה פלסטינית בגבולות 67', והפסקת המלחמה, ההרג וההרס בעזה.

הצעה זו עוררה סערה פוליטית מיידית. נתניהו ניצל את הצעת ג'בארין כדי לתקוף את איזנקוט, וטען כי הוא "שבוי בידי המפלגה הערבית". מנגד, בסביבתו של איזנקוט דחן את הצעה וממשיכים להדגיש כי פניהם להקמת "ממשלה בעלת רוב ציוני מוצק". אי לכך, לרשימה ולרפסות.

אפרים דויד

"הפעם, איזנקוט", זו הסיסמא המתפרסמת על שלטי חוצות ברחבי הארץ. אבל למה בדיוק "הפעם איזנקוט?". פרט להתנגדותו הנחרצת לבנימין נתניהו, הטוען לכתר כלל לא מציב אלטרנטיבה ברורה לעמדותיו של ראש הממשלה בשאלות המרכזיות עמן מתמודדת ישראל.

טורר יהודי בשטחים הכבושים? איזנקוט מאשים את נתניהו ש"פגע בריבונות של צה"ל" בגדה המערבית. קבל תיקון איזנקוט, הריבונות של צה"ל נמשכת וזה אף מעניק גיבוי, ציוד, נשק, תחמושת והגנה לטרוריסטים של העליזות היהודית. בצד גיבוי "הטרור הפלילי" של המתנחלים, איזנקוט הבהיר כי הוא תומך בהתנחלויות ומתנגד באופן נחרץ להקמת מדינה פלסטינית, אותה הגדיר כ"טעות מרה". אגב, גם נתניהו גינה את "קומץ הנערים".

מלחמת נצח בעזה? איזנקוט, ששכל את בנו גל מאיר ואת שני אחייניו בלחימה ברצועה, לא מציע סוף למלחמה זו וסבור כי "היעד של השמדת היכולות הצבאיות והשלטוניות של חמאס לא הושג במלואו". לטענתו, כל הסדר שלא יכלול את פירוק חמאס ופירוק הרצועה יחשב כ"כישלון מוחלט". בול ביבי.

ומה עם איראן? איזנקוט מדגיש בכל פעם כי "המטרות האסטרטגיות הריאליות של ישראל צריכות להישאר עצירת תוכנית הגרעין, פגיעה אנושה בתוכנית הטילים האיראנית, וניתוק הקשר וצירי האספקה בין איראן לחיזבאללה". הדגש כאן הוא ב"צריכות להישאר", קרי המשך מדיניות נתניהו.

בגלל הגזענות עומדים לאבד את השלטון

אז, מי אמר שיו"ר ישר! לא מציע עמדות? לאיזנקוט עמדות ברורות וחד-משמעיות, הדומות להפליא לעמדותיה של ממשלת הימין והעומד בראשה, בנימין נתניהו. עד כדי כך הוא מסונדל בידי נתניהו שבשל עיוורונו הפוליטי או-טו-טו עומד לאבד את השלטון, ממש בעוד שבועיים.

איזנקוט מאמץ את גישתו הגזענית של נתניהו לפיה "אין שלטון עם המפלגות ערביות". איזנקוט מצהיר כי הוא שואף "להקמת ממשלה בעלת רוב ציוני מוצק" ופוסל ישיבה משותפת הקואליציה עם מפלגות שאינן עומדות "בתנאי

חיילים ומתנחלים מונעים מחקלאים פלסטינים לעבוד באדמתם, סמוך לעיירה איזנה, ממערב לחברון (צילום: וואפא)

ראיון עם עדי טופיק מארגון קול רבני לזכויות אדם המסיק על הכוונת של המתנחלים והצבא

מהי המדיניות של הצבא כלפי המסיק?

המדיניות רחבה יותר מפרקטיקת הצבא. הדחיקה של הפלסטינים מהמרחב היא מדיניות שמגיעה מלמעלה. הצבא אחראי ליישום המדיניות בשטח, שם אנחנו רואים אותו משתף פעולה באופן הדוק עם המתנחלים. אחראית לכך חלקית גם ההירדררות המוסרית של החברה הישראלית, שהצבא הוא חלק ממנה. יש דה-לגיטימציה ודה-הומניזציה של הפלסטינים ומאמץ לייחד את המרחב. זאת עושים המתנחלים בשיתוף פעולה של הצבא, כלומר בגיבוי רשמי של המדינה.

איך נראה שיתוף הפעולה בין המתנחלים לצבא?

אתן לך דוגמא: ביום שישי האחרון הגעתי עם קבוצה לאזור ביר זית, לחלקה של פלסטינים בשטח C. כשהגענו היו כבר במקום שלושה מתנחלים. מטרתם הייתה למוע מהפלסטינים למסוק את העצים שלהם ולמנוע את הנוכחות המגינה שלנו בשטח. התחיל דין ודברים בינינו לבין המתנחלים, כאילו אנו חייבים להם דין וחשבון, ותוך רבע שעה הגיע הצבא.

מפקד היחידה אינו מקשיב לשני הצדדים ואז מחליט מי צודק – הוא מתייצב באופן אוטומטי לצד המתנחלים. החיילים מנעו מאתנו ומהפלסטינים להגיע לאדמות. התירוץ היה שאסור לפלסטינים למסוק ללא אישור של מת"ק (מפקדת תיאום וקישור), ומשום שהם לא תיאמו – אסור להם להיכנס לשטח.

המתנחלים גם העלילו שאחד הפלסטינים תקף אותם – שקר גמור – אז הצבא עיכב אותו. סירבנו להתפנות כי אין שום חוק האוסר עלינו להיות במקום, ומותר לנו להיות שם בדיוק כמו למתנחלים. נשאנו שם עם הפלסטיני שעוכב, עד שהצבא הביא צו שטח צבאי סגור והורה לנו להתפנות מתוקף הצו. זה

עונת מסיק הזיתים, שמתחילה השבוע בגדה המערבית, הפכה בשנים האחרונות מוקד של טרור מתנחלים נגד החקלאים הפלסטינים. על רקע זה שוחחנו עם עדי טופיק, מנהלת התפעול של מחלקת השטחים בארגון קול רבני לזכויות אדם, המרכזת את פעילות הארגון לסיוע לחקלאים.

מה השתנה במסיק בשנים האחרונות?

ישנה הסלמה קשה ברמת האלימות. גם לפני 7 באוקטובר 2023 הייתה הידרדרות מסוימת, אבל חוץ מפעילי זכויות אדם שהיו מגיעים לשטח איש לא באמת התייחס לכך. מאז 7 באוקטובר השינוי בולט. המסיק ב-2023 התקיים בקושי בשל מגבלות קשות שהוטלו על חופש התנועה של הפלסטינים בגדה. אחר כך היו עוד שני מסיקים, ב-2024 וב-2025. בשניהם חלה הסלמה חריפה בתקיפות והשתתפות של אלפי עצי זית. בשנה שעברה היו 264 תקיפות בחודש אחד והשתתפות של כ-6,000 עצים בכמעט מאה ישובים פלסטיניים. אלה נתונים כמעט כפולים מ-2024, שהייתה בעצמה שנה אלימה מאוד. תופעה נוספת שהתרחבה היא הפרקטיקה של הוצאת צווי שטח צבאי סגור וצווי רידוד, שמטרתם להרחיק פלסטינים ופעילי שמאל ישראלים מהשטח. צו רידוד הוא צו צבאי זמני, בעל תוקף קצר, המגביל כניסה של כלי רכב לשטח מסוים. לעומת צו שטח צבאי סגור, הנחתם בידי אלוף פיקוד מרכז, צו רידוד יכול להיות חתום בידי קצינים זוטרים יותר ולכן קל יותר לצבא להשתמש בו נגד פעילים. לדוגמא, בשבוע שעבר עצר הצבא מיניבוס של "מסתכלים לכיבוש בעיניים" באחד המחסומים והודיע לפעילים שיש צו רידוד על המיניבוס והם לא יכולים לעבור. למה? כי הצבא קיבל "מידע מודיעיני על כוונה להפרת סדר".

השייכים למרחב הזה, עמידה בסולידריות עם הפלסטינים היא בנפשנו.

אסף טלגם

בג"ץ הורה להציג לוח זמנים לחזרת העקורים לג'נין ולנור-א-שמש

בג"ץ הורה השבוע למדינה להציג לוח זמנים להשלמת המהלכים הנדרשים לחזרת רבבות עקורים ממחנות הפליטים ג'נין ונור-א-שמש בצפון הגדה המערבית שתחת כיבוש ישראלי, ולהתייחס לאפשרות להאיץ מהלכים שלגביהם טענה המדינה כי "עבודת המטה עוד נמצאת בראשיתה". כמו כן הורה בית המשפט למדינה להתייחס לפערים שעליהם הצביעו העותרים ביחס למענה הניתן לצרכים ההומניטריים של האוכלוסייה המקומית.

בספטמבר אשתדק עתרה האגודה לזכויות האזרח בישראל בשם תושבי מחנות הפליטים ג'נין ונור-א-שמש, שנעקרו מבתייהם במסגרת מבצע "חומת ברזל". בעתירה צוין כי עשרות אלפי תושבי מחנות הפליטים, בהם ילדים, נשים וקשישים, פונו בכפייה מבתייהם באופן מפתיע, אלים ומשפיל, שלא איפשר להם להיערך, לכלכל את צעדיהם או אפילו לאסוף ציוד בסיסי הדרוש להם לחיי היומיום. יצוין שעד היום נמנעת מהם השיבה לבתייהם, ורבים מהם נותרו ללא קורת גג וללא מענה הומניטרי מספק.

בעתירה נטען כי מדובר בגל העקירה ההמונית הגדול ביותר בגדה מאז 1967, וכי הצבא מתכחש מצד אחד לפינוי המחנות, ומצד שני לא מאפשר לתושבים לחזור לבתייהם. העתירה מתבססת על הוראות הדין ההומניטרי הבינלאומי, ובפרט סעיף 49 באמנת ז'נבה הרביעית, האוסר על עקירה כפויה של אוכלוסייה אזרחית, למעט במקרי חירום צבאיים מוחלטים, ומחייב להבטיח כי הפינוי יהיה זמני ובליווי מחסה ומענה לצרכים חיוניים. בעתירה נטען כי המשך המניעה של שיבת התושבים לבתייהם והיעדר מענה הומניטרי לצורכיהם מהווים הפרה חמורה של הוראות אלה ושל זכויות יסוד של התושבים המוגנים. האגודה ביקשה שבית המשפט יורה למדינה להפסיק למנוע את חזרת העקורים לבתייהם ועד אז לספק לאלתר את הצרכים ההומניטריים של עשרות האלפים שנותרו ללא קורת גג וללא גישה לרכושם, ורבים מהם גם ללא פרנסה וללא שירותי חינוך ובריאות.

בהודעת העדכון שהגישה בסוף אוגוסט מסרה המדינה כי "לא חל שינוי מהותי בנסיבות הביטחוניות, וכי התנאים המבצעיים ליציאת כוחות הצבא מהמחנות טרם הבשילו. לפיכך, לטענת המדינה, צורכי הביטחון אינם מאפשרים כעת את חזרת התושבים". מתגובת המדינה עלה כי צבא הכיבוש נערך לשימור חופש הפעולה והשליטה המבצעית במחנות גם לטווח הארוך וגם "בעתות שגרה". כך, בין היתר, ממשיך הצבא להשלים את סלילת הצירים שנפרצו בתוך המחנות; החלו עבודות להקמת מוצב צבאי חדש בסמוך למחנה ג'נין; נבנתה הקמת מוצבים דומים בסמוך למחנות טולכרם ונור-א-שמש; והצבא מתכנן פעולות נוספות שיאפשרו אחיזה מבצעית במחנות גם לאחר סיום המבצע. במקביל טענה המדינה כי הצבא אינו מבקש לשהות במחנות דרך קבע, וכי המהלכים הללו נועדו לאפשר בסופו של דבר את יציאת הכוחות ואת חזרת התושבים, אולם לא הציגה לוח זמנים לכך. מהתגובה עלה גם ששיקום התשתיות בתוך המחנות כמעט שאינו מתקדם: המדינה אישרה כי בשל המשך הפעילות הצבאית, במהלך ארבעת החודשים האחרונים לא בוצעו תיקונים מהותיים לתשתיות שניזוקו בתוך המחנות.

הופעל כמובן באופן סלקטיבי, רק כלפינו וכלפי הפלסטינים – למתנחלים לא הורו להתפנות. אפשר ממש לראות איך המתנחלים והחיילים סחבקים. המפקדים והמתנחלים מכירים זה את זה בשם.

האם הנוכחות של פעילים ישראלים בשטח מצליחה למנוע אלימות?

עצם הנוכחות שלנו בשטח כבר מורידה את רף האלימות הפוטנציאלית. זה עניין שאין להמעיט בחשיבותו. אנחנו ארגון שדוגל באי-אלימות. כל הרעיון של נוכחות מגינה הוא למנוע אסקלציה. לך תדע מה המתנחלים יעשו מאחורי הגב של הצבא לאותו פלסטיני המעוכב בשטח.

מעבר לסולידריות עם הפלסטינים ולדה-אסקלציה, הפעילות שלנו מסייעת באופן ישיר לחקלאים. המסיק היה בעבר אירוע משפחתי וכיפי. היו מגיעים כל הילדים, הסבים והסבתות, וכולם היו יושבים יחד על האדמה בין העצים. זה היה אירוע קהילתי נעים. אבל בשנים האחרונות המסיק נעשה מסוכן. לעתים קרובות מונע הצבא מפלסטינים להגיע לאדמות שלהם. בחלק מהמקרים ניתן היתר רק לבעל האדמה, ושאר בני המשפחה לא מורשים להצטרף אליו. לכן אנחנו מגיעים עם עשרות מתנדבים ועוזרים לחקלאים למסוק ולבצע את העבודה שבני משפחתו מנועים מלעשות.

תופעה נוספת שהחמירה בשנים האחרונות היא אלימות נגד פעילים ישראלים...

נכון, פעילי סולידריות ישראלים ובינלאומיים המגיעים לסייע לפלסטינים מותקפים לעיתים קרובות בידי המתנחלים. היו גם מקרים קשים בהם פעילים ישראלים הוכו בידי מתנחלים. רשויות המדינה והצבא גם מטילים סנקציות על פעילים בינלאומיים. בשנה שעברה היו שתי פעילות שגורשו מהארץ בגלל שהשתתפו במסיק. זה קורה אגב גם לפעילים בינלאומיים שהם יהודים.

כיצד אתם נערכים למסיק השנה?

השנה נפגשות שלוש סיטואציות. ראשית, אלימות המתנחלים היא החמורה ביותר שראינו מעולם. שנית, ניכרת מודעות גוברת של הציבור הישראלי למצב, שאפילו מופיע בתקשורת המיינסטרים. שלישית, השנה היכול עשיר והעצים עמוסים פרי. כתוצאה מכל אלה ישראלים רבים מתעניינים בהצטרפות לפעילות, וישנן בקשות רבות לנוכחותנו מצד הפלסטינים. לפחות אחת ליום אנחנו מקבלים בקשה מחקלאים פלסטינים שרוצים שנגיע לעזור.

אנחנו רואים בכך הזדמנות להרחיב את פעילותנו כארגון. ערכנו שלושה ימי הכשרות לצוות שילוה את המסיק. זה צוות ותיק שפעיל בנוכחות מגינה לכל אורך השנה, יחד עם עובדים שגייסנו במיוחד. כולם עברו הכשרה של עזרה ראשונה, כללי התנהלות בשטח והכשרות משפטיות, כדי לצייד אותם בכל הכלים האפשריים. רכשנו גם הרבה ציוד למסיק, ואנחנו שואפים להגיע למעל 50 אתרים ברחבי הגדה – מצפון הגדה והבקעה ועד מסאפר יטא. נצא לפעילות חמישה ימים בשבוע, משני עד שישי, ולפחות שתיים-שלוש קבוצות בכל יום.

זה מבצע גדול: אוטובוסים, קבוצות ווטסאפ, ציוד, לפחות שלושה-ארבעה אנשי צוות שלנו עם כל קבוצת מתנדבים, וגם ארגון הכשרות בווינירים למתנדבים. המסיק טרם החל, וכבר יש לנו 500 מתנדבים שביקשו להירשם לפעילות. השאיפה היא להגיע לאלפיים מתנדבים, לאחר שבשנה שעברה הגיעו איתנו למעלה מ-1,300.

השנה, על רקע האלימות הגוברת, המודעות הציבורית והצורך הגדול בשטח, אנחנו שואפים להרחיב את הפעילות. אנחנו קוראים לכולם להצטרף אלינו – כישראלים וכיהודים

השותפות היהודית-ערבית לוותר על מקומה

מחנה השלום לא מודע לכוחו

אותו דבר, אנחנו לא. יש בינינו מחלוקות, יש בינינו כאב, יש בינינו היסטוריה קשה מאוד.

שותפות אמיתית אינה מתחילה כשאין מחלוקת, היא מתחילה כשאנחנו מחליטים שמחלוקת לא תהפוך אותנו לאויבים. וזאת בדיוק מה שהפוליטיקה של הפחד לא יכולה לסבול, כי ממשלה שמתקיימת מפחד צריכה אויבים. היא צריכה יהודים שיפחדו מערבים, היא צריכה ערבים שיאבדו תקווה ביהודים, היא צריכה שכל אחד מאתנו יתחפר במחנה שלו.

ולכן התשובה שלנו צריכה להיות פשוטה. אנחנו לא חוזרים למחנות, אנחנו יוצאים מהם ונפגשים כאן, ברחוב, במאבק, יהודים וערבים. לא מפני שאנחנו מסכימים על הכול, אלא מפני שאנחנו מבינים שהעתיד שלנו כולו מותנה בקשר זה.

מסרבים למלחמת נצח

במשך שנים אומרים לנו שהמציאות כאן חזקה מאתנו. שתמיד תהיה מלחמה, שתמיד יהיה כיבוש, שתמיד תהיה שנאה, שיהודים וערבים לעולם לא יוכלו באמת להיות שותפים. ואני מסרב לקבל את זה, כי מלחמה אינה חוק טבע, כיבוש אינו חוק טבע, גזענות אינה חוק טבע, שנאה אינה חוק טבע. אלה בחירות של בני-אדם, ולכן בני-אדם יכולים לבחור אחרת.

זאת בדיוק הסיבה שאנחנו כאן, לא רק כדי למחות נגד מה שיש, אלא כדי להילחם על מה שעוד יכול להיות: שלום, שוויון, דמוקרטיה, שותפות יהודית-ערבית – לא ביום שאחרי, לא כשיהיה קל, אלא עכשיו. את כל זה אני אומר לכם דווקא עכשיו, כי בעוד כמה שבועות המאבק הזה יעבור מהרחוב אל הקלפי. ב-27 באוקטובר יתקיימו בחירות, ושם נצטרך להחליט לא רק מי יחליף את הממשלה הזאת, אלא איזו דרך תחליף את דרכה.

להחליף אנשים בלי להחליף את הדרך זה לא מספיק. אם תישאר אותה תפיסה של מלחמה בלי סוף, של כיבוש, של יהודים לחוד וערבים לחוד, של אזרחים לגיטימיים יותר ולגיטימיים פחות, אז החלפנו ממשלה, אבל לא החלפנו מציאות. ובדיוק בגלל זה הרשימה המשותפת חשובה מאוד. היא חשובה לא מפני שהיא מושלמת ולא מפני שאין בתוכה מחלוקות, אלא מפני שבעצם הקיום שלה היא אומרת דבר חשוב: הציבור הערבי לא מוותר על הכוח הפוליטי שלו, והשותפות היהודית-ערבית לא מוותרת על המקום שלה בפוליטיקה הישראלית.

אז אנחנו נמשיך להיות ברחובות, נמשיך להפגין, נמשיך להיאבק, וב-27 באוקטובר יגיע המאבק הזה גם לקלפי. כי אם אנחנו באמת רוצים עתיד אחר, המחאה צריכה הפוך השתתפות; התקווה צריכה הפוך כוח פוליטי; והשותפות שאנחנו בונים כאן ברחוב צריכה לקבל מקום גם בכנסת. יהודים וערבים יחד לא ביום שאחרי, אלא עכשיו.

איאס נאטור

מועמד הרשימה המשותפת לכנסת. מדבריו

בהפגנה בכפר סבא נגד הממשלה, 3.10

חברות וחברים, אנחנו עומדים כאן היום כי משהו עמוק קורה במדינה הזאת. זה כבר לא ויכוח רגיל בין ימין לשמאל, וזו לא עוד ממשלה שאנחנו לא מסכימים עם המדיניות שלה. אנחנו נמצאים במאבק על השאלה איזו מדינה תהיה כאן: מדינה שחיה לנצח על מלחמה, פחד וכיבוש, או מדינה שמסוגלת לדמיין עתיד אחר; מדינה שבה יהודים וערבים נידונים להיות אחד נגד השני, או מדינה שבה אנחנו לומדים סוף-סוף לחיות אחד עם השני.

הסתכלו מה קורה במדינה שלנו. מלחמה הופכת שגרה, אלימות הופכת שפה, גזענות תופסת את מרכז הבמה, ושלום הפך מילה שאנשים מתביישים לומר אותה בקול רם. אז אני רוצה לומר אותה כאן ובקול רם. שלום, כן, שלום, לא כי אנחנו תמימים אלא ההפך, מפני שאנחנו יודעים מהו מחיר המלחמה.

אבל יש עוד דבר שקורה כאן. הימין מנסה לשכנע אותנו לא רק שאין פרטנר לשלום, הוא גם מנסה לשכנע את הציבור היהודי שאין לו פרטנר ערבי בכלל. וכאן נמצא אחד המאבקים החשובים ביותר שלנו. ברגע שמיליוני אזרחים ערבים הופכים מחשודים פוליטיים לחשודים בעצם הלגיטימיות של קיומם, זאת כבר לא בעיה של החברה הערבית, זאת בעיה של הדמוקרטיה כולה.

אפשר להתווכח איתנו, אפשר להתנגד לנו, אפשר אפילו לכעוס עלינו, אבל אי-אפשר לבנות דמוקרטיה כאשר 20% מהאזרחים צריכים בכל פעם מחדש להוכיח שמותר להם להשתתף בדמוקרטיה. וכאשר מנסים לפסול מועמדים ורשימות ערביות, השאלה הגדולה היא לא רק מי יושב בכנסת, השאלה היא מי נחשב לגיטימי ומי לא במשחק הדמוקרטי.

שוויון לכולם

אני רוצה לומר לכם כאן משהו אישי. נולדתי בדאלית אל-כרמל למשפחה דרוזית. גדלתי בחברה שהמדינה תמיד אהבה להציג כהוכחה שאי-אפשר אחרת, ברית אחים, ברית דמים, שותפות. ואולי דווקא מהמקום הזה למדתי לשאול, אם אנחנו באמת מאמינים בשותפות, למה לעצור אותה אצל הדרוזים? למה שותפות בין יהודי לדרוזי היא דבר טבעי, אבל שותפות בין יהודי לערבי הופכת פתאום איום. אני לא רוצה יחס מיוחד מפני שאני דרוזי. אני רוצה שוויון מפני שאני אזרח. אותו שוויון שאני דורש לעצמי, אני דורש לכל אדם שחי כאן. זה הכול.

חברות וחברים, יש אמת שאנחנו בשמאל צריכים לומר גם לעצמנו. הציבור הערבי לא יכול לעשות את זה לבד. והשמאל היהודי לא יכול לעשות את זה לבד. אנחנו יכולים להפגין בנפרד, אנחנו יכולים להצביע בנפרד, לכתוב פוסטים בנפרד, לכעוס בנפרד, ואז גם להפסיד בנפרד.

יש כאן מחנה אחד שעדיין לא למד את הכוח שלו: מחנה היהודים והערבים שלא מוכנים לקבל מלחמה נצחית. מחנה היהודים והערבים שלא מוכנים לקבל כיבוש כמצב טבעי. יהודים וערבים שמאמינים ששוויון איננו איום. יהודים וערבים שמסרבים להוריש לילדיהם אותה מלחמה שהם ירשו. וזאת אולי התקווה הגדולה ביותר שיש לנו. לא שכולנו נהיה

ד"ר פדרו גולדפרב, איש חינוך (צילום מתוך סרטון ביוטיוב)

פדרו גולדפרב, שורד טבח החמאס וחבר קיבוץ ניר יצחק: יותר רודף שלום ושמאלי מאי-פעם

עם יוכבד ליפשיץ מניר עוז, שחזרה מהשבי וכאשר התראיינה, האשימה את נתניהו בכך שהוא האחראי הישיר לכל מה שקרה ב-7 באוקטובר. ושוב, אנשים חסרי מצפון הציפו אותה בהודעות ששלחו אותה חזרה לעזה.

"יחד עם זאת, אני לא יכול להכליל ולומר שכל תושבי מדינת ישראל הם גזענים, קולוניאליסטים ופשיסטים. כי זה פשוט לא נכון. הילדים שלי שואלים אותי בדיוק את זה כבר שלוש שנים. אחרי התקף הלב שעברתי בעקבות 7 באוקטובר, התלמידים ביקשו ממני לחזור ללמד אזרחות בבית הספר והם שאלו אותי שתי שאלות: האחת, 'איך אתה מרגיש?' והשנייה: 'האם שינית את דרך המחשבה שלך?'. להפתעתם, עניתי: 'כן, שיניתי את דרך המחשבה שלי. עכשיו אני עוד יותר שמאלי ועוד יותר רודף שלום ממה שהייתי קודם'. לגבי חרטה, הילדים שלי שאלו אותי אותו דבר. ואמרתי להם: 'לא, אני לא מתחרט על כך שעליתי לארץ. פעם אחת כבר ברחתי, עזבתי את ארגנטינה ב-1981 בעת הדיקטטורה הצבאית הרצחנית, אבל אני לא אברח שנית: אני נשאר כאן ונלחם למען השלום והצדק עד הסוף', הדגיש.

מהתנועה הציונית למק"י

במשך השנים אומר גולדפרב שחש אכזבה עצומה מהמדיניות של הממשלות השונות "לא רק כלפי הפלסטינים בעזה ובגדה המערבית, אלא גם כלפי האזרחים הערבים-פלסטינים החיים בישראל. לכן, נטשתי את התנועה הציונית והצטרפתי למפלגה הקומוניסטית הישראלית (מק"י) ולחד"ש. האכזבה [מהציונות] היא עצומה והתחושה היא שישראל נמצאת על סף תהום", הוסיף.

"ישראל חייבת קודם כל לנטוש את האידאולוגיה הציונית. להיות ציוני ופרוגרסיבי זו סתירה מהותית. לדעתי למדינת ישראל ישנן שתי בעיות מרכזיות. הראשונה היא הדברקות בציונות, והשנייה היא שמנהיגיה מאמינים שארה"ב היא הפתרון, שעה שהיא חלק מהבעיה. צריך לעשות כל מה שאפשר כדי שהכל ישתנה. יש לי שלושה נכדים. איזו מדינה אני משאיר להם?", סיכם.

נמרוד עובד

ד"ר פדרו גולדפרב, שורד טבח החמאס בעוטף ב-7 באוקטובר 2023, העניק ריאיון ארוך על קורות אותו יום ועל מסקנותיו הפוליטיות לגבי המשך המלחמה וכיבוש השטחים הפלסטיניים. גולדפרב, איש חינוך וחבר קיבוץ ניר יצחק, שוחח ארוכות עם הסוציולוג גיז'רמו כהן. השיחה פורסמה בשבוע שעבר בעיתון היומי "פאחינה 12" היוצא לאור בבואנוס איירס. להלן קטעים מתוך הריאיון.

"במשך ארבע שעות, שתי קבוצות של מחבלים היו בתוך הבית שלנו. הראשונה הייתה קבוצה חמושה שירתה בכל הבית והרסה כל מה שיכלה. על שידת הלילה היו הדרכון שלי וכסף שיועד לניתוח שאמור הייתי לעבור. הם גנבו את כל מה שהיה בבית. הם שהו בו במשך שעה וחצי ואפילו היה להם זמן לשבת, לפתוח את המקרר, לאכול ולשתות בנחת. אשתי ממוצא עיראקי תרגמה לי את מה שדיברו מחוץ לממ"ד. הם שרפו לנו את האוטו וניסו להצית את הבית כולו, אבל לא מצאו את ברו הגז, המוחבא בתוך ארון. הם גם ניסו לפתוח את הממ"ד אך למזלנו לא הצליחו. ניצלנו בגלל שאשתי החזיקה כל הזמן את ידית הממ"ד", סיפר גולדפרב את מה שקרה בבוקר הטבח. הקבוצה השנייה שדרה את כל הרכוש שנותר. יצוין שבניר יצחק ובקרבתו נרצחו שמונה חברי הקיבוץ ואנשי כיתת הכוננות: שחר ירון, אופק ארזי, אורן גולדין, בעז אברהם, ליאור רודאף, טל חיימי, אלה חמוי ואופיר מלמן. כמו כן, נחטפו קלרה מרמן, אחותה גבריאלה ליימברג והאחיינית מיאה ליימברג בת 17. הן שוחררו בעסקה בנובמבר 2023. בן זוגה של קלרה, לואיס הר, ואחיה פרננדו מרמן נשארו מאחור וחולצו יחד כעבור 129 ימים במבצע צבאי בריפח.

נלחם על השלום והצדק עד הסוף

בתשובה לשאלה "האם השתנתה החברה הישראלית לאחר 7 באוקטובר?", השיב: "השתנתה לגמרי והסובלנות נעלמה לחלוטין. גדי מוזס הוא אחד ממייסדי הקיבוץ וחזר מהשבי במנהרות עזה. הוא האחראי על חגיגת ראש השנה ובאחד החגים הוא שחרר יונים כמשאלה למציאת שלום עם שכנינו מעבר לגבול. כשהדבר הגיע לרשתות החברתיות, איימו עליו וקיללו אותו: 'היית צריך להישאר בעזה' כתבו. אותו דבר קרה

סולידריות נשית נגד המלחמה והכיבוש

בתוך ישראל, הוסיפה, מתגברים הניסיונות להדיר קולות מתנגדים. הדבר בא לידי ביטוי גם בפסילה בוועדת הבחירות של רשימות ערביות ושמאליות, ובהן המפלגה הקומוניסטית ומפלגות בעלות בריתה, ובניסיונות למנוע את השתתפותן בבחירות הפרלמנטריות הקרובות. הפסילה בוטלה בידי בית המשפט העליון.

מורקוס הזהירה כי גזענות, הסתה וזריעת פחד משמשות כלים לשימור השלטון ולהשתקת האופוזיציה. מול מגמות אלה, הדגישה, ממשיכה תנ"י, תנועת הנשים הערביות והיהודיות, להשמיע את קולם של אלה שמנסים להשתקם, לבנות סולידריות בין נשים ובין עמים ולקדם השגת שלום, צדק ושוויון.

המאבק נגד המלחמה, הכיבוש והגזענות קשור ישירות למאבק למען זכויות נשים, אמרה. אי-אפשר לבנות חברה צודקת ודמוקרטית כאשר נשים מודרות ממוקדי ההשפעה וקבלת ההחלטות, ואי אפשר לדבר על שלום כל עוד המלחמות, הכיבוש, האפליה והאלימות נמשכים.

מורקוס קראה לנציגות של תנועות הנשים במדינות השונות להפעיל לחץ על ממשלותיהן ועל מקבלי ההחלטות כדי להבטיח סיוע הומניטרי לתושבי עזה והגדה המערבית, להפסיק את המצור וההרעבה, להתנגד לפיצול הגדה המערבית ולהרחבת ההתנחלויות, לעצור את האלימות נגד הפלסטינים ולקדם תהליך מדיני שיוביל לשלום אמת ולהקמת מדינה פלסטינית בצד מדינת ישראל.

"אנחנו זקוקות לסולידריות נשית עולמית שלא תסתפק בהבעת דאגה, אלא תגייס לפעולה וללחץ פוליטי וציבורי, ולרשת עולמית של נשים שישיעו את קולן נגד המלחמה, ההשמדה, הכיבוש והגזענות, ובעד שלום, צדק ושוויון", אמרה. היא הדגישה כי נשים אינן רק קורבנות של מלחמות ומדיניות דכאנית, אלא כוח פוליטי וחברתי פעיל המסוגל לסייע בבניית עולם שבו גורלם של עמים אינו נקבע בכוח ולכל אדם הזכות לחיים, לחירות, לכבוד ולשלום.

נשים כשותפות בבניית השלום

בובינר נשאה דברים גם סגנית נשיאת הפדרציה, גלוריה אינס רמירס מקלומביה, בשם הנשיאה לורנה פניה. רמירס הדגישה כי שלום אינו סיסמה ריקה, אלא אתגר למסורת פוליטית שהפכה את המלחמה והשימוש בכוח למנגנוני שלטון. לדבריה, שלום מחייב לא רק הפסקת האלימות, אלא גם שינוי התנאים המאפשרים אותה, ובהם הדרה, גזענות, פטריארכיה ואי-צדק כלכלי.

רמירס הדגישה כי נשים צריכות להשתתף בעיצוב הסכמי שלום ובהובלת תהליכים מדיניים, ולא להישאר בתפקיד קורבנות המלחמה. שלום שאינו מקשיב לנשים הוא שלום חלקי, ואילו שותפותן מחזקת את הדמוקרטיה ואת הסיכוי לשלום בר-קיימא.

בדיונים השתתפו גם נציגי מועצת השלום העולמית, הפדרציה העולמית של האיגודים המקצועיים והפדרציה העולמית של הנוער הדמוקרטי. בדברי הסיכום הודיעה סגנית נשיאת הפדרציה, סקווי קוקומה מקפריסין, כי התרומות וההצעות שעלו במפגש יישמשו להכנת מזכר לקראת הוועידה ה-18 של הפדרציה, שתתקיים במקסיקו בדצמבר 2026, וכן יועברו לארגונים בינלאומיים ואזוריים, ובהם האו"ם.

ריקה הלוי

מזכ"לית תנ"י, נסרין מורקוס (מימין) ונשיאת תנ"י מור סטולר (משמאל) בוועידת הפדרציה העולמית של נשים דמוקרטיות אשתקד בהוואנה, קובה (צילום: תנ"י)

נסרין מורקוס, מזכ"לית תנועת נשים דמוקרטיות בישראל (תנ"י), קראה לחיזוק הסולידריות הנשית הבינלאומית ולהפיכתה לפעולה וללחץ פוליטי וציבורי נגד המלחמה, הכיבוש והגזענות. מורקוס נשאה דברים בבובינר של הפדרציה הדמוקרטית העולמית של נשים (WIDF) שנערך ב-28 בספטמבר תחת הכותרת: "התאחדו נגד המלחמה! לחיזוק תנועת הנשים העולמית נגד תוקפנות וכיבוש קולוניאליסטיים ואימפריאליסטיים".

בובינר השתתפו 65 נשים שייצגו ארגונים מ-22 מדינות, ובהן לבנון, עיראק, בריטניה, הודו, קובה, יוון, ספרד, איראן, סודאן, ונצואלה וברזיל. המפגש נועד לדון במצב הבינלאומי על רקע התוקפנות הישראלית והאימפריאליסטית במזרח התיכון, לקדם התגייסות בינלאומית לעצירת ההסלמה ולחזק את שיתוף הפעולה בין תנועות נשים וארגוני שלום.

מורקוס הזהירה כי היוזמה למפגש נולדה מתוך הצורך להביא בפני העולם את המציאות באזור, ובמיוחד בשטחים הפלסטיניים הכבושים: המלחמה, פשעי ההשמדה וההרעבה, בצד הפשעים היומיומיים שמבצעים מתנחלים ישראלים נגד פלסטינים בגדה המערבית.

מורקוס סיפרה למשתתפות בבובינר כי תנ"י מגיעה לגדה המערבית מדי כמה שבועות, יחד עם ארגוני שלום ערביים ויהודיים נוספים. הפעילות מבקרות בקהילות פלסטיניות החשופות לאלימות ולאיומים, ומנסות לתמוך בתושביהן ולסייע להם לעמוד איתנים על אדמתם. זו אינה פעולה הומניטרית בלבד, אלא גם מאבק פוליטי ופמיניסטי. נשים נושאות לעיתים קרובות בחלק ארי של השלכות המלחמות, הכיבוש והאלימות, ובו בזמן מודרות ממוקדי קבלת ההחלטות ומעיצוב המדיניות הקובעת את גורלן.

התגברות הפשיזם בישראל

בהמשך דבריה התייחסה מורקוס להידרדרות בישראל לעבר פשיזם, גזענות וסמכותנות. היא ציינה את המשך ההגבלות והרדיפה כלפי המיעוט הפלסטיני שנותר במולדתו לאחר הנכבה, ואת הרדיפה הפוליטית של מתנגדי מדיניות הממשלה, לרבות המתנגדים להמשך המלחמה בעזה.

היא תיארה את המצור והחנק של ערים, כפרים וקהילות פלסטיניות בגדה המערבית, את הניתוק הגובר בין חלקיה ואת התרחבות ההתנחלויות והאלימות היומיומית של המתנחלים.

מרסל ח'ליפה (מימין) ומחמוד דרוויש

חמישים שנות יצירה של מרסל ח'ליפה

ח'ליפה נולד ביוני 1950 וסיים את לימודיו בקונסרבטוריון הלאומי למוזיקה בביירות בשנת 1971. הוא המשיך ללמוד בקונסרבטוריון הלאומי והקים את להקת "אל-מיאדין" (הכיכרות) שהופיעה במדינות רבות עד פרוץ מלחמת האזרחים באפריל 1975. במהלכה חברה המשיכו להופיע תוך סכנת חיים. אבל ח'ליפה, איש השמאל התומך במאבקו של העם הפלסטיני, נאלץ להימלט לצרפת.

איש לא ממש הכיר את ח'ליפה בפריז, כאשר החליט להוציא תקליט ובו ארבעה משיריו עם מילותיו של המשורר הלאומי הפלסטיני מחמוד דרוויש ושיר פרי עטו שהיה למפורסם, "ג'פרא". הופעתו הראשונה בפני קהל נערכה בפסטיבל העיתון הקומוניסטי "הומניטה" ב-1976. להפתעתו הרבה, בדוכן השמאל הלבנוני שבפסטיבל נמכרו כ-500 מתקליטיו.

ח'ליפה ודרוויש נפגשו לראשונה בעת המצור שהטילה ישראל על ביירות ב-1982. אז אמר המשורר לזמר: "בחור, שמעתי שאתה מבצע את שירי – אבל ללא אישורי". אך הנזיפה הפכה ידידות ארוכת שנים (ר' צילום). מאז 1976 ועד ימינו ח'ליפה הוא קולם של המנוצלים והעשוקים.

יוסי אבו

שבוע ע'יר / בעריכת לריסה מילר

יובש / בר אוצר

ילד ביישן ואגדת שריפה
דורכים בסודיות יתרה על ספקות פורחים
ילקוט ובו אוסף פנסים חלולים נושף
בצינורות התיק ונוזף בקידושו
רסיסי גאווה דחויים יעוותו רעש כשיתנקשו
ניירות חימר הרריים בחיי הנהר המתעצלים
סיבי סיוט מוחבאי שקרים יולידו
גלי לשונות צעירים נושכים בהחלפת שמנים כמלבוש מזעזע
הטפות ענוות הזהירו קליטה מגושמת מפני פרימות
שספגו חשבונות עישוב מיותרי חוטי רשלנות

המזדמן לאירוע ציבורי של בנק"י בנצרת או בכל יישוב ערבי אחר מכיר את פס הקול שברקע: שירים של אמל מורקוס ושל מרסל ח'ליפה. הם אינם צמד. מורקוס נולדה ומתגוררת בגליל; ח'ליפה נולד בעיירה עמשיט בהר הלבנון ומתגורר בביירות. מורקוס ידועה לקהל האוהב שירה בערבית ובעברית. ח'ליפה ידוע למדי למאזינים ברחבי המזרח התיכון וגם כאן, אך נותר אנונימי למדי עבור הקהל היהודי-ישראלי. זו הזדמנות להכיר את ראשית דרכו של הזמר והמלחין הלבנוני, שבימים אלה צוין 50 שנות יצירה ונגינה שלו.

"המעגל" תערוכה על הסביבה והאדם במוזיאון העיצוב חולון

"המעגל – עיצוב ככלי לשינוי מציאות", היא התערוכה החדשה שנפתחה בחודש שעבר במוזיאון העיצוב חולון ותוצג עד מאי 2027. במרכז התערוכה האדם והסביבה, אבל מנקודת מבט שונה למה שהורגלנו – הרס הסביבה בידי האדם והקפיטליזם. היא עוסקת בקדמה הטכנולוגית ובפתרונות כלכליים-חברתיים לטובת הסביבה.

על "המעגל" עבדו במוזיאון כשנתיים וחצי, והיא תערוכה גדולה מאוד המשתרעת כמעט על כל חלל התצוגות. בגלריה התחתונה מוצגת "גלריית הפליאה" העוסקת ביחסים שבין האדם לסביבה החיה. התערוכה כוחנת כיצד אפשר לעצב לצד מערכות טבעיות וללמוד מהן. בין העבודות המוצגות: פביליון אדריכלי המודפס בתלת-ממד מאדמה.

הגלריה העליונה עוברת מן הטבע אל שגרת החיים בבית, ברחוב ובעיר. היא מציגה כיצד אפשר להטמיע מעגליות במוצרים, בשירותים ובמרחבים: לייצר מזון ואנרגיה באמצעות תשתיות קיימות, להאריך את חיי המוצרים ולהחזיר חומרי גלם למעגלי שימוש נוספים. מעבדת העיצוב "ים-יבשה" עוסקת בקשר שבין החיים ביבשה לזיהום האוקיינוסים ומציגה לצד פסולת שנמשתה מים סוף גם תחליפים לפלסטיק ויוזמות לצמצום הזיהום. עוד ב"מעגל", במסדרון ההיקפי מוצגת התערוכה "חיים חד-פעמיים", הבוחנת את הפער בין משך השימוש הקצר במוצרים חד-פעמיים לבין חיי החומר הארוכים שלהם, ומתחקה אחר המעבר לכלים לשימוש חוזר. ראוי לציין את עבודתן של המעצבת רונה זינגר, האוצרת טליא ינובר וליאור חרמוני ושל עוזרת האוצרות, ניבי להבי.

ש"א

19 אלף מבנים נהרסו בנגב

המגורים החלופיים והוצאות אחרות הנגרמות מהמצב. לפי ההערכות הנזק המצרפי של המשפחות שאיבדו את בתיהן מאז כינון ממשלת הימין עלול להגיע ל-290 מיליון שקל".

הפסדים נוספים נגרמים מהרס מכלאות צאן ומשלילת מענקי הסדרה בגובה 250 אלף שקל ממי שלא הרסו בעצמם. לפי נתוני המדינה, כ-75% מההריסות מאז 2023 היו הריסות עצמיות, ר-25% בוצעו בידי המדינה. אם החלוקה דומה בבתי המגורים, מדובר בכ-700 בתים שבעליהם עלולים לאבד את המענק. גם אם רק מחציתם איבדו זכאות, ההפסד קרוב ל-90 מיליון שקל נוספים. יצוין שמחקר שבחן את השפעת הריסות הבתים על נשים וילדים בחברה הבדואית בנגב מצא שיעור גבוה יותר של תסמיני דיכאון אצל נשים שבתיהן יועדו להריסה: 58% לעומת 42% בקרב נשים שבתיהן לא יועדו להריסה.

חמישים בתי מגורים ומסגד נהרסו השבוע (12.10) בידי השלטונות בשכונת אבו וואדי בדחאיה וכ-250 בני אדם נותרו ללא קורת הגג, בהם ילדים רבים. המועצה לכפרים הלא מוכרים בנגב רואה בהריסת בתי המגורים חלק ממדיניות עקבית של ממשלת הימין לגרש את האזרחים הערבים-בדואים מבתיים ומאדמותיהם.

יום לפני כן דחה בית המשפט המחוזי בבאר שבע את הבקשה לעכב את ההריסה וקבע כי המדינה רשאית לבצע את צווי ההריסה. בעבר הגישו התושבים תביעת בעלות על כ-600 דונם באזור, שעדיין מתבררת במשרד המשפטים. בשנה שעברה אישר בית משפט השלום בבאר שבע את בקשת המדינה להוציא צווי הריסה לבתיים, וקבע כי הצווים ייכנסו לתוקף באוקטובר 2026. בספטמבר ביקשו התושבים לעכב את ההריסה בטענה שטרם נמצא להם פתרון מגורים חלופי.

המועצה פרסמה נתונים מתוך דו"חות רשמיים של מינהלת אכיפה בדרום במשרד לביטחון לאומי. עולה מהם כי בשנים 2023 עד 2025 נהרסו בנגב 14,280 מבנים ומתקנים, מהם 2,155 בתי מגורים. בחודשים האחרונים טענו גורמים רשמיים בכמה הזדמנויות כי מספר ההריסות השנה יהיה דומה לזה שהיה בשנה שעברה, כ-5,700. בהנחה שקצב ההריסות אחיד לאורך השנה ושיעור בתי המגורים מכלל המבנים דומה לשנים הקודמות, ההערכה למחצית אוקטובר 2026 היא כי מתחילת 2023 נהרסו בנגב כ-19,300 מבנים ומתקנים, מהם כ-2,900 בתי מגורים. מבנים ומתקנים שאינם בתי מגורים כוללים בין השאר גדרות, מכלאות, סככות, מטעים, רצפות בטון וסוללות עפר.

לדברי המועצה: "ההריסות מרוששות ופוגעות בנפש. להרס הנרחב נלווים הפסדים כספיים ניכרים. לצורך אומדן הנזק אנו מניחים שההפסד הממוצע מהרס כל בית עומד על כ-100 אלף שקל למשפחה - בעלויות הייצוג המשפטי, ההריסה, בטון וסוללות עפר."

השבוע לפי איתי בנימיני

התוכנית הכלכלית של המשותפת

דיון עם המועמדים

פאתן גטאס ואחמד דראושה

יום רביעי 14.10 | 19:00 | אחד העם 70, תל אביב

כנס בחירות באבו גוש

יום חמישי 15.10 | 20:00 | מול בית ספר השלום

מסרבות

הקרנת בכורה לסרט

"לא מסרבות להשיב"

יום חמישי 15.10 | 18:15 | אחד העם 70, תל אביב

שותפות השלום

הקרנת הסרט

יש דרך אחרת

יום רביעי 21.10 | 19:30 | אחד העם 70, תל אביב

zoha.org.il